

BVD/SBP

- rapportage over internationale ontwikkelingen
feiten en achtergronden die van belang
kunnen zijn voor de binnenlandse veiligheid

Nr. A84/037

24 mei 1984

's PROBLEMEN EN DE HOUDING VAN HET OOSTBLOK (Ia)

Na de aftocht van de Palestijnen uit Beiroet in september 1982 werd het al gauw duidelijk dat de overkoepelende Palestijnse bevrijdingsorganisatie PLO ten prooi viel aan onderlinge conflicten over de te volgen politieke koers. Begin mei 1983 brak vervolgens binnen Al Fatah, de grootste Palestijnse verzetsbeweging, een rebellie uit tegen PLO- en Al Fatah-voorzitter

. Eind juni bleek tenslotte dat de verhouding tussen laatstgenoemde en het radicale regiem in Damascus zodanig was verslechterd dat de Syrische machthebbers de PLO-voorzitter het land uitzetten.

De tegenstellingen onder de Palestijnen werden nog eens fors verscherpt toen in december 1983 de Egyptische president bezocht en zo de uit 1979 daterende Arabische boycot van Cairo doorbrak. Zelfs verschillende voor het oog aan hem loyale Al Fatah-leiders werden door deze stap in verwarring gebracht.

De Sovjet-leiders en hun Oosteuropese satellieten weigerden tot op heden duidelijk partij te kiezen in de inter-Palestijnse conflicten. De indruk werd evenwel gewekt dat zij niet onwelwillend stonden tegenover de door radicale Palestijnse verzetsbewegingen als het PFLP en het DFLP verwoorde kritiek op

In een aantal rapporten, waarvan dit het eerste is, zal allereerst aandacht geschonken worden aan de onenigheid binnen de PLO. Vervolgens zal vrij uitgebreid ingegaan worden op de houding van het Oostblok.

Dit rapport besteedt aandacht aan 's problemen in de periode tussen zijn aftocht uit Beiroet in september 1982 en zijn vertrek uit Tripoli in december 1983.

N.B. De inhoud van deze serie rapporten is gebaseerd op persberichten zoals die tot eind april 1984 zijn verschenen.

's PROBLEMEN EN DE HOUDING VAN HET OOSTBLOK (Ia)

De discussie rond de vraag welke weg het Palestijnse verzet diende te bewandelen, laaide na de aftocht van de Palestijnen uit Beiroet eind augustus 1982 weer in alle hevigheid op *). Hierbij dient reeds nu aangetekend te worden dat deze meningsverschillen van het begin af slechts de te volgen tactiek betroffen : tot op heden zijn de in het uit de jaren zestig daterende Palestijnse Nationale Handvest geformuleerde strategische doelstellingen - die de eliminatie van (het huidige karakter van) de staat Israël beogen - officieel nooit ter discussie gesteld, noch tijdens beraad van het Executief Comité van de PLO (PLO/EC), zoiets als een Palestijnse regering, noch tijdens bijeenkomsten van de Palestijnse Nationale Raad (PNC), zeg maar het Palestijnse parlement.

Vredesplannen

Centraal in de inter-Palestijnse discussie staan twee vredesplannen, het Amerikaanse plan- en het Arabische plan-Fez. Radicale Palestijnen en Arabieren lijken vooral een compromis tussen deze beide voorstellen te vrezen.

Het plan- werd begin september 1982 publiek gemaakt, op een moment

*) Dit debat was reeds in de jaren zeventig begonnen toen de Palestijnse Nationale Raad (PNC) in 1974 instemde met een eventuele gefaseerde verwezenlijking van de uiteindelijke doelstellingen van de PLO, zoals die waren vastgelegd in het Palestijnse Nationale Handvest. De meningsverschillen leidden er zelfs toe dat een aantal radicale Palestijnse organisaties (PFLP, PFLP/GC, PSF, ALF en de zgn. -groep) tussen 1974 en 1979 gingen samenwerken in het zgn. 'Refusal Front'. Dit door PFLP-leider geleide en door Irak en Lybië gesteunde verband verwierp radicaal elke politieke oplossing van het Palestijns-Israëliëse conflict, die een erkenning van een staat Israël zou inhouden. Naar verluidt zou Moskou die opstelling als dermate irreëel hebben aangemerkt dat het Kremlin in die jaren weigerde officiële politieke contacten te onderhouden met de Palestijnse verzetsbewegingen die waren aangesloten bij het 'Refusal Front'. Na de ondertekening in 1979 door Egypte van een bilateraal vredesverdrag met Israël sloten de Palestijnen - in ieder geval voor het oog - hun rijen weer.

dat Washington meende dat de rol van Moskou in het Midden-Oosten in feite was uitgespeeld. Zoals bekend koerste het Amerikaanse voorstel aan op Palestijnse autonomie op de Westbank en in de Gazastrook "in associatie" met Jordanië. Het plan wilde zo voortbouwen op de in 1979 tussen Egypte en Israël gesloten akkoorden van Camp David en kende een dominante rol toe aan Jordanië. Het plan liet de PLO en de door die organisatie als onvervreemdbaar aangemerkte Palestijnse nationale rechten buiten beschouwing, evenals de toekomst van de sedert 1967 door Israël bezette Syrische Golan-hoogvlakte, om nog maar te zwijgen van een eventuele betrokkenheid van de Sovjet-Unie. De Arabische Liga reageerde in de loop van september 1982 op de Amerikaanse voorstellen met de vaststelling van een eigen vredesplan, het plan-Fez, dat voorzag in een allesomvattende vredesregeling waarbij alle partijen betrokken zouden worden en die in ieder geval zou moeten bestaan uit de vestiging van een onafhankelijke(!) Palestijnse staat, de ont-ruiming door Israël van de Golan en de opstelling door de Veiligheidsraad (waarin de USSR over een veto-recht beschikt) van vredesgaranties voor "alle staten" in de regio. Het is duidelijk dat dit zo geformuleerd voorstel in ieder geval geen rechtstreekse erkenning van de staat Israël door de Arabieren bevatte; over het antwoord op de vraag of er wel sprake was van een impliciete erkenning van dat bestaansrecht liepen de meningen uiteen. Echter het feit, dat zowel de Algemene Vergadering van de VN als de Sovjet-Unie het zionisme bestempelen als een vorm van racisme en menen dat het daarom bestreden dient te worden, lijkt in dezen niet van betekenis ontbloot te zijn.

Kritiek

In de ogen van veel Palestijnen schoof met zijn voorstellen op flagrante wijze het in 1974 door de Arabische Liga genomen besluit terzijde, dat de PLO de enige legitieme vertegenwoordigster is van het Palestijnse volk. Terwijl de radicale Palestijnen het plan daarom vierkant van de hand wezen, betoogde PLO-voorzitter bij verschillende gelegenheden - zelfs in Moskou - dat de voorstellen weliswaar enerzijds onvoldoende en daarom onaanvaardbaar waren, maar anderzijds toch ook positieve elementen bevatten. Bij dit laatste dacht hij niet in het minst aan de afwijzing door de Amerikanen van het huidig

Israëlische beleid inzake de vestiging van Joodse nederzettingen op de Westbank.

De Arabieren zagen in het plan- vooral een aanslag op de Arabische eenheid omdat in hun ogen geprobeerd werd om na Egypte nu ook Jordanië los te weken uit hun kamp. Met name Syrië vreesde door de Amerikaanse voorstellen geheel buiten spel geplaatst te worden en met lege handen - dat wil zeggen zonder Golan - achter te blijven.

De radicale Palestijnen, met name het PFLP en het DFLP en hun Arabische medestanders, vooral Syrië, gingen - zij het zeker niet van harte - akkoord met het plan-Fez, waarbij zij direct aantekenden dat er geen verdere rek meer zat in hun compromis-bereidheid. De extremisten, met name het PELP/GC en het daarmee nauw verbonden Lybië, wezen het voorstel onomwonden van de hand omdat het in hun ogen wel degelijk het bestaansrecht van de "zionistische vijand" erkende.

Vrees van de radicalen

De radicale Palestijnen en hun Arabische bondgenoten worden sedert het najaar van 1982 beheerst door de vrees dat vanuit wat zij noemen "capitulationistische kringen" (lees : de gematigden) gewerkt wordt aan een ineenschuiving van de voorstellen van en het plan-Fez. Deze vrees werd vooral gevoed door het overleg dat na zijn aftocht uit Beiroet begon met de Jordaanse koning *). Het was immers duidelijk dat in dat kader niet alleen werd gesproken over samenwerking inzake de steunverlening aan de Palestijnen op de bezette Westbank, maar ook over mogelijk gezamenlijk vredesoverleg met de Amerikanen en de Jordaanse inbreng bij de samenstelling van een voor dat doel te formeren Jordaanse-Palestijnse delegatie. De radicalen zagen dit laatste als een ondergraven van de positie van de PLO als enige legitieme vertegenwoordigster van het Palestijnse volk, terwijl voor hen een zo samengestelde afvaardiging al op voorhand betekende

*) Het mag opmerkelijk genoemd worden dat, terwijl de andere Al Fatah-leiders zich in de loop van de tijd allemaal in de Jordaanse hoofdstad vertoonden, (alias) nimmer in Amman werd gesignaleerd.

dat de Palestijnen afstand namen van hun eis inzake de vestiging van een onafhankelijke Palestijnse staat in de bevrijde gedeelten van Palestina. De Syrische president toonde zich dusdanig vertoornd over wat hij zag als 's lonken naar en de Jordaanse optie, dat hij weigerde de PLO-voorzitter tijdens diens periodieke bezoeken aan Damascus te ontvangen.

De pogingen die ondernam om via persoonlijke afgezanten het contact met de Egyptische leiders te herstellen en uit te bouwen, gaven nog meer voedsel aan de vrees van de radicalen. Zij verweten de PLO-voorzitter dat zijn activiteiten indezen niet alleen haaks stonden op het in 1971 - na de ondertekening van de akkoorden van Camp David - door de Arabisch Liga genomen besluit om Egypte te boycotten en derhalve de Arabische eenheid en solidariteit ondergroeven, maar dat zij bovendien niet steunden op besluiten van het PLO/EC. Zij zagen er daarom een schending in van het beginsel dat de PLO uitgaat van collectief leiderschap, aan welk verwijt zij direct bitter toevoegden dat aan die collectiviteit eigenlijk nog nooit substantiële inhoud was gegeven.

De PNC bijeen

De inter-Palestijnse discussie kreeg een eerste hoogtepunt tijdens de medio februari 1983 in Algiers gehouden 16e zitting van de PNC. In de na langdurig wikken en wegen tot stand gekomen passage van de slotverklaring over het plan- werd dit voorstel verworpen. Voorts werden de contacten met Jordanië slechts toelaatbaar genoemd als deze plaatsvonden in de context van een toekomstige confederatie tussen Jordanië en een gevestigde onafhankelijke Palestijnse staat. Contacten met het regiem in Caïro werden vervolgens afhankelijk gesteld van de mate waarin de Egyptische leiders afstand zouden nemen van de akkoorden van Camp David. Het plan-Fez werd aanvaard, zij het met de restrictie dat dit het absolute minimum vormde voor het Palestijnse volk *) en met de vaststelling dat het niet in conflict kwam met eerdere PNC-resoluties

*) Het mag veelzeggend genoemd worden dat , die tijdens de bijeenkomst het woord voerde namens Al Fatah, zijn toehoorders ertoe ocriep eraan te werken dat een volgende zitting van de PNC zou kunnen concluderen dat Fez de Palestijnen te weinig had geboden en dat zij inmiddels meer wilden. Juist deze passage gaf duidelijk aan dat ook binnen Al Fatah de uiteindelijke doelstelling van het Palestijnse verzet nog altijd recht overeind stond.

noch met het door een eerdere zitting van de PNC aanvaarde politieke programma. Alles duidt erop dat deze laatste opmerking wilde aangeven dat het plan-Fez volgens de Palestijnen het bestaansrecht van de huidige staat Israël niet erkende.

Tenslotte mag niet onvermeld blijven dat de PNC zich uitsprak voor een strategische alliantie met Syrië en voor een versteviging van de banden met de Arabische bevrijdingsbewegingen. Deze laatste bepaling kreeg nogmeer inhoud via de uitspraak dat de relaties met de verschillende Arabische regimens afhankelijk dienden te zijn van de mate waarin deze zich zouden inzetten voor de Palestijnse zaak *).

Overleg - - - - - mislukt

Een volgend hoogtepunt beleefde de discussie toen zich begin april 1983 in Amman ophield voor als beslissend aangekondigde besprekingen met koning . Dit overleg liep uiteindelijk op een fiasco uit, doordat niet alleen de PLO-leiding maar ook de top van Al Fatah weigerde de Jordaanse vorst op welke wijze dan ook te machtigen om op basis van zoiets als het plan- met de Amerikanen te gaan onderhandelen.

Syrische tevredenheid

De Syrische leiders toonden zich zeer tevreden met het mislukken van het overleg in Amman. In de media werd zelfs trots gemeld dat het fiasco het resultaat was van de Syrische politiek. Dat na zijn vertrek uit Amman bij herhaling betoogde de deur naar Jordanië open te willen houden, verontrustte de heersers in Damascus op dat moment blijkbaar nog niet.

Begin mei 1983 bleek de Syrische president voor het eerst sinds september 1982 zelfs weer bereid als PLO-voorzitter te ontvangen. Na afloop van die ontmoeting meldde de Syrische staatstelevisie dat de Palestijnse leider tijdens het onderhoud "het belang had benadrukt van de leidende rol van Syrië bij het verweer tegen het offensief dat de imperialistische krachten in de regio hadden ingezet".

*) De Egyptische president reageerde furieus omdat hij de laatste uitspraken evalueerde als een steunbetuiging aan de in zijn land bestaande oppositie tegen de akkoorden van Camp David en als een oproep aan de in Egypte verblijvende Palestijnen om die oppositie te stimuleren en te versterken.

Muiterij binnen Al Fatah

Slechts enkele dagen na de ontmoeting tussen _____ en _____ kwam een aantal in de Oostlibanese Bekaa-vallei gelegde officieren van Al Fatah in opstand tegen de officiële koers van die beweging. De rebellen stonde onder leiding van _____ (alias _____), die op dat moment binnen de militaire afdeling van die verzetsbeweging zoets als/^{de}functie van plv. stafchef bekleedde. De muiters kregen onmiddellijk steun van een radicale stroming binnen het politieke apparaat van Al Fatah, die werd geleid door de als links-progressief, pro-Syrisch en pro-Moskou bekend staande leden van het CC/Al Fatah _____ (alias _____) en _____ (alias _____).

De muiters brachten in eerste instantie bezwaren in tegen enkele op 8 mei bekend gemaakte _____ promoties in de militaire top van Al Fatah, waartoe _____ na consultaties had besloten. Volgens hen hadden de bevorderden zich tijdens de Israëliëse inval in juni 1982 défaitistisch gedragen en moest aangenomen worden dat zij zich ook niet tot het uiterste zouden inspannen om de Israëliëse bezettingsmacht in Libanon onophoudelijk te bestoken. Reeds spoedig bleek dat in werkelijkheid de politieke koers van _____ inzet van de opstand was. Kern van de kritiek van de muiters was dat de PLO-voorzitter de militaire confrontatie met "de zionistische vijand" veronachtzaamde - de door hen gewraakte bevorderingen plaatsten zij in dit kader - door alle nadruk te leggen op diplomatiek overleg als middel om tot een oplossing van het Israëliësch-Arabisch/Palestijns conflict te komen. Curieus was dat zij _____ zelfs verweten te hebben ingestemd met het plan-Fez, een voorstel dat evenwel ook door Syrië was aanvaard. Tenslotte werd de PLO-leider solistisch optreden op allerlei gebied verweten, waarbij hij volgens de rebellen niet alleen verschillende besluiten van de PNC met voeten trad, maar zich ook schuldig maakte aan vriendjespolitiek, nepotisme en corruptie. Met het oog op deze laatste grief vulden zij hun eisen tot wijziging van het politieke beleid in de loop der tijd steeds nadrukkelijker aan met pleidooien voor een radicale zuivering onder de functionarissen van de PLO en Al Fatah.

Reacties

_____ reageerde op de rebellie met de uitspraak dat het binnen Palestijnse verhoudingen om een in feite onbetekenende, door weinigen ondersteunde opstand ging. De betekenis ervan lag volgens de PLO-voorzitter in het

feit dat het om een door Syrië geïnstigeerde actie ging, die erop was gericht de PLO onder contrôle van de heersers in Damascus te brengen Lybische betrokkenheid stond volgens hem ook als een paal boven water en verbaasde hem naar zijn zeggen niet, omdat hij steeds weer had moeten oonstateren dat de leiders van dat land er alles aan deden om onenigheid binnen de PLO te zaaien. Onduidelijk was waarom op geen enkele wijze expliciet beschuldigend in de richting van Teheran wees, hoewel het hem toch bekend moest zijn dat de Iraanse leiders zijn politieke koers als verraderlijk bestempelden en in contact stonden met de muiters.

Lybië en enkele extreme Palestijnse verzetsbewegingen (Al Saiqa, PFLP/GC en PSF) schaarden zich volledig achter de muiters. De radicale groeperingen (PFLP, DFLP, PLF en CP-Palestina) steunden zeker in grote lijnen de politieke eisen van de rebellen - zij het niet de onomwonden veroordeling van het plan-Fez -, en konden zich met name vinden in de gewenste hervormingen in het PLO- en Al Fatah-apparaat, de instelling van een collectief leiderschap binnen de PLO en Al Fatah en de noodzakelijke versterking van de strategische alliantie met Syrië. De laatste groeperingen wezen de muiterij als middel evenwel onomwonden af en riepen de strijdende partijen op tot een geweldloze oplossing van de problemen via een op handhaving van de Palestijnse nationale eenheid (!) gerichte democratische dialoog. Het werd voorts al gauw duidelijk dat ook PNC-voorzitter en het onafhankelijke PLO/EC-lid

de politieke kritiek op PLO-voorzitter

deelden. Het was opmerkelijk dat niet alleen groeperingen als het PFLP en het DFLP maar ook persoonlijkheden als en de beschuldigingen van aan het adres van Damascus fel veroordeelden, maar met geen woord ingingen op zijn verwijten in de richting van het Lybische regiem. Ook was het niet zonder politieke betekenis dat het PFLP en het DFLP contacten met Iraanse afgezanten uit de weg gingen, terwijl de tijd zou uitwijzen dat het gesprek met vertegenwoordigers uit Teheran niet meed.

Van veel belang was de reactie van (alias), een van de belangrijkste Al Fatah-leiders en de voorman van de radicale vleugel binnen die groepering. Hij zei de eisen inzake hervormingen te steunen, maar wees muiterij als middel ondubbelzinning af. Opmerkelijk genoeg bleek hij van mening te zijn dat men binnen Al Fatah sedert 1974

geen tijd meer had gehad om na te gaan of de juiste mensen nog wel steed op de juiste plaatsen zaten en om opportunisten uit het apparaat weg te werken. Deze opmerking is des te opvallender als bedacht wordt dat reeds jaren hoofd is van het 'Verenigd Veiligheidsapparaat' en als danig geacht moet worden een van de eerst verantwoordelijken te zijn om eventuele zuiveringen te initiëren.

De Syrische machthebbers tenslotte wezen alle beschuldigingen, als zoud zij achter de muiterij zitten, verontwaardigd van de hand. Volgens hen ging het om een puur inter-Palestijns meningsverschil dat de Palestijnen op eigen krachten dienden op te lossen.

----- uit Syrië gezet -----

Terwijl er hevige gevechten plaatsvonden tussen in Libanon verblijvende voor- en tegenstanders van , zond de PLO-voorzitter op 21 juni 1983 een urgente boodschap aan de Arabische leiders en aan het Kremlin, waarin hij zijn beklag deed over de Syrische steun aan de muiters en de geadresseerden vroeg Damascus onder druk te zetten. Syrië reageerde woedend en noemde de beschuldigingen klinkklare laster. Verschillende radicale Palestijnse leiders keerden zich tegen deze stap van met het verwijt dat hij de brief eigenmachtig, zonder toestemming van het PLO/EC had verstuurd ; zij distantieerden zich voorts van de uithale naar het regiem in Damascus. De muiters tenslotte wreven aan dat hij zich wel tot buitenstaanders wendde, maar ieder rechtstreeks overleg met hen zelf uit de weg bleef gaan.

Ondanks deze scherpe aanklacht achtte het toch nog verantwoord om op 23 juni naar het hol van de leeuw, Damascus, te reizen, naar verluidde overigens op verzoek van Syrië. 's Avonds werd bekend dat er die dag in de omgeving van de Syrische stad Homs een overval was gepleegd op een PLO-konvooi dat op weg was naar Tripoli. Toen de PLO-voorzitter dit nieuws vernam lanceerde hij onmiddellijk een ongekend felle, openbare aanval op zijn Syrische gastheren, die hij ervan beschuldigde achtte: "deze onverholen daad van agressie" te hebben gezeten. De volgende ochtend kreeg te horen dat de regering in Damascus hem wegens zijn alle Arabische gastvrijheid tartende uitspraken niet langer toestond te verblijven in Syrië en in de door dat land beheerste gebieden in Libanon. De PLO-voorzitter werd op een voor hem smadelijke en vernederende wijze afgevoerd naar de luchthaven van Damascus en op een lijntoestel naar Tunis gezet.

Reactie PFLP en DFLP

Het PFLP en het DFLP betreurden de uitwijzing van de PLO-voorzitter uit Syrië weliswaar, maar prezen vervolgens de Syrische inzet voor de Palestijnse zaak en noemden een verdere versterking van de Syrisch-Palestijnse samenwerking een absolute noodzaak. Voorts herhaalden zij hun oproep tot een democratische dialoog en hervormingen binnen de PLO. Zonder hem bij name te noemen, kwalificeerden zij vervolgens 's beleid als bureaucratisch en bourgeois.

Op 26 juni deelden de beide fronten in een gezamenlijk in Damascus uitgegeven communiqué mee, dat zij een dag eerder besloten hadden een gezamenlijk politiek en militair commando te vormen, zulks om de Palestijnse eenheid te dienen. Andere Palestijnse groeperingen werd de mogelijkheid geboden zich aan te sluiten. feliciteerde beide bewegingen met hun stap. Toch moet het hem hebben geraakt dat twee organisaties, die in 1969 uiteen waren gegaan en sindsdien zelfs enkele malen tegenover elkaar hadden gestaan *), toenadering vonden op het moment dat 'zijn' Al Fatah door onderlinge conflicten werd verscheurd.

Olie op het vuur

Op 30 juni en 1 juli vergaderde het PLO/EC in Tunis over de ontstane situatie, waarbij de vertegenwoordigers van Al Saiqa en het PFLP/GC, en , overigens verstek lieten gaan. In een slotverklaring betreurde het comité weliswaar de uitwijzing van uit Syrië, maar deed het geen enkele aanval op dat land. Er werd een bemiddelingscommissie benoemd onder leiding van de pro-Syrische PNC-voorzitter . De mitters wezen bemiddeling op PLO-niveau echter van de hand, omdat het volgens hen om een interne aangelegenheid van Al Fatah ging, terwijl Syrië aangaf slechts bereid te zijn tot overleg over normalisering van de betrekkingen met als Al Fat intern orde op zaken zou hebben gesteld.

*) Zo had het DFLP in de jaren zeventig consequent geweigerd toe te treden tot het eerdergenoemde door het PFLP geleide 'Refusal Front'.

In de loop van juli werd nog meer olie op het vuur van de conflicten geworpen. Zo publiceerde de Syrische regeringskrant 'Tishrin' op 9 juli een ongemeen felle aanval op _____, waarin hem onder andere werd aangewreven dat zijn belangrijkste zorg tijdens de oorlog in Libanon in 1982 was geweest de VS gunstig te stemmen. Vervolgens werd hem verweten dat hij zich inmiddels had verkocht aan de reactionaire Arabieren en het Amerikaanse imperialisme.

De PLO-voorzitter liet zich in enkele felle uithalen aan het adres van Syrië en Lybië ook niet onbetuigd. Voorts begon men in de gematigde vleugel van Al Fatah weer openlijk te speculeren over de mogelijke vorming van een Palestijnse regering in ballingschap. Radicale en extreme Palestijnen gruwen reeds bij de gedachte hieraan, omdat een dergelijke stap huns inziens niet alleen het einde van de zgn. militaire optie zal betekenen, maar ook de introductie betekent van een besluitvormingsproces dat niet langer uitgaat van een consensus tussen alle verzetsbewegingen, maar van besluiten bij meerderheid van stemmen.

- Het is in dit verband overigens zinvol eraan te herinneren dat, als radicale Palestijnen oproepen de nationale eenheid te bewaren, zij in werkelijkheid bedoelen dat het consensus-beginsel gehandhaafd moet worden. Ook het door de radicalen beklemtonen van het collectieve karakter van de PLO-leiding moet in dit kader worden gezien -.

Van 22 tot 24 juli kwam het PLO/EC wederom in Tunis bijeen, waarbij _____ en _____ nogmaals schitterden door afwezigheid. In een van de besluiten werd de Arabische media dringend verzocht het PLO/EC te respecteren als de enige instantie die geautoriseerd was om de politieke koers van de PLO weer te geven. Het is zeker niet onaannemelijk dat deze oproep in feite een waarschuwing aan het adres van _____ wilde zijn. Als deze evaluatie juist is, dan werd het al gauw duidelijk dat de aangesprokene zich er weinig van aantrok. Op 30 juli verstuurde hij namelijk een dringend appèl aan de Arabische staatshoofden en de voorzitters van de beweging van Niet-Gebonden Landen (NGL) en de Organisatie voor Afrikaanse Eenheid, waarin hij de geadresseerden opriep met spoed in actie te komen tegen onder andere het Syrische en het Lybische geweld jegens Palestijnen in de Bekaa-vallei. PNC-voorzitter _____ en PFLP-leider _____ wezen de wijze waarop Syrië ten tonele gevoerd in duidelijke bewoordingen van de hand, terwijl PLO/EC-lid _____ namens de door het PLO/EC benoemde bemiddelingscommissie

verklaarde geen interventie door buitenstaanders in de perikelen in de Bekaa-vallei te hebben kunnen vaststellen.

Centrale Raad van de PLO bijeen

Op 3 en 4 augustus kwam de Centrale Raad van de PLO (PLO/CR) in Tunis bijeen onder leiding van PNC-voorzitter *). Alleen de twee afgevaardigden van het PFLP/GC lieten verstek gaan. Als hoofd van de politieke afdeling van de PLO bracht verslag uit van de activiteiten van het PLO/EC. Al met al kon zeker niet gezegd worden dat de rapporteur zich vereenzelfdigde met de opvattingen van . Zo was het rapport bijvoorbeeld duidelijk minder anti-Syrisch van toon dan vele publieke uitspraken van de PLO-voorzitter.

Uiteindelijk sprak de Centrale Raad uit dat er niet alleen onmiddellijk een einde diende te komen aan de onderlinge gevechten in de Bekaa-vallei maar ook aan de publieke verklaringen en wederzijdse veroordelingen, en dat de dialoog met Syrië met grote voortvarendheid geopend moest worden. Het plan- werd vervolgens nog eens zonder enige reserve afgewezen terwijl er werd opgeroepen vast te houden aan de slotresolutie van de 16e zitting van de PNC in februari 1983. Tenslotte werd er een uit 18 leden bestaande deputatie samengesteld onder voorzitterschap van , die zou moeten gaan werken aan voorstellen om de verschillende conflicten op te lossen. Syrië reageerde weliswaar positief op de slotverklaring, maar voegde daaraan onmiddellijk toe dat een oplossing van de interne conflicten binnen Al Fatah als eerste op de agenda van de commissie- diende te staan.

De commissie ging met voortvarendheid aan de slag en voerde met name in Damascus overleg met verschillende tegenstanders van of diens beleid. Op 26 augustus publiceerde een Jordaanse blad het eerste rapport van c.s.. Daarin werd de PLO opgeroepen haar beleid te baseren op een volstrekte afwijzing van het plan- en van alle andere plannen die tot een erkenning van Israël zouden leiden. Voorts zou niet mogen worden overgegaan tot de vorming van een regering in ballingschap en diende de gewapende strijd tegen de zionistische vijand opgevoerd te

*) Het PLO/EC en de PLO/CR verhouden zich zo ongeveer tot elkaar als een in principe regelmatig bijeenkomend dagelijks bestuur en een slechts sporadisch vergaderend algemeen bestuur van een organisatie.

worden. Tenslotte beval de commissie de PLO aan alleen banden aan te gaan met Arabische staten, die zich keerden tegen de VS en het zionisme, en met de Arabische bevrijdingsbewegingen. PLO-voorzitter reageerde woedend op de inhoud van het rapport en wees overleg op basis van de aanbevelingen van de commissie van de hand. Na verloop van tijd werd het steeds duidelijker dat ook deze bemiddelingspoging op dood spoor was geraakt en zonder tastbaar resultaat zou blijven.

Contacten met Amman en Cairo

De negatieve afloop van het overleg tussen en begin april 1983 en de Jordaanse verontwaardiging daarover verhinderden niet dat het Jordaanse - Palestijnse overleg weer werd opgepakt, zelfs al voor het bezoek van aan begin mei. Naar verluidde concentreerden de beraadslagingen zich echter niet meer op de vraag op welke wijze aan vredesoverleg met de Amerikanen zou kunnen worden deelgenomen, maar op coördinatie van de steunverlening aan de Palestijnen in de bezette gebieden. Ondanks de uitspraken van de PNC en de houding van de leiders van de radicale en de extreme Palestijnse groeperingen gingen ook de contacten van met het bewind in Cairo door. Zo stuurde de PLO-voorzitter zijn anti-Syrische noodkreten aan het adres van de Arabische leiders ook aan . En op 22 augustus ontketende de semi-officiële Egyptische krant 'Al-Ahram' grote opschudding toen het een interview publiceerde met (alias), hoofd van de militaire inlichtingendienst van Al Fatah en als persoonlijk afgezant van de PLO-voorzitter betrokken bij diens Egyptische contacten. In het artikel stond onder andere dat de Palestijn zich lovend had uitgelaten over de internationale activiteiten van ten behoeve van de Palestijnen en dat hij ervoor had gepleit Egypte weer uit te nodigen voor de eerstkomende Arabische topconferentie. Niet alleen radicale en extreme Palestijnen waren in alle staten, ook Al Fatah-leiders als en zelfs kondigden aan dat zich zou moeten verantwoorden als de krant de inhoud van het vraaggesprek correct had weergegeven.

in Tripoli

Medio september verliet PLO-voorzitter tijdelijk de politieke arena door in het diepste geheim naar het slagveld in het noorden van Libanon te reizen, waar zijn door (alias)

geleide volgelingen strijd leverden met de muiters en hun medestanders, van wie - zo werd in de volgende weken steeds duidelijker - PFLP/GC-leider de militaire commandant was.

Deze onderneming naar Tripoli was niet alleen een provocatie voor de Syrische leiders, maar ook een klap in het gezicht van de Libanese regering, die bij zijn aftocht uit Beiroet in 1982 immers had toegezegd niet weer naar Libanon te zullen terugkeren, en dat zeker niet op eigen houtje. Volgens de PLO-voorzitter brak nood echter de wet. In kringen van radicale Palestijnen werd het verblijf van op het slagveld veroordeeld, omdat hij zich zo zou onttrekken aan het politieke overleg dat de inter-Palestijnse conflicten tot een oplossing moest brengen.

Vanuit Tripoli verkondigde onophoudelijk dat Syrië en haar handlangers bezig waren het karwei af te maken, dat de Israëli's en de Amerikanen in 1982 waren begonnen, namelijk de verdrijving van de Palestijnen uit Libanon. Met deze stellingname verweet hij Damascus op z'n zachtst gezegd impliciet samen te werken met Tel Aviv en Washington. Overigens deelden zeker niet alle Al Fatah-leiders deze visie. Zo verklaarde , lid PLO/EC en CC/Al Fatah, medio oktober tegenover een Jordaanse krant dat niet Syrië maar Amerika uit was op de liquidatie van de PLO. Hij voegde daaraan toe niet te geloven dat en de handen ineen geslagen hadden.

Begin oktober liet vanuit het belegerde Tripoli *) weten dat hij nog steeds geloofde in de noodzaak van een Palestijns-Jordaanse dialoog, door hem gezien als "de belangrijkste opening naar een oplossing van de Palestijnse kwestie en de conflicten in het Midden-Oosten". Enkele dagen later kondigde hij zelfs aan het voornemen te hebben Amman op korte termijn weer te bezoeken.

----- en de islamitische fundamentalisten -----

Inmiddels waren en zijn aanhangers steeds nauwer gaan samenwerken met de in Tripoli zeer machtige 'Islamic Unification Movement' (IUM), ee

*) Overigens was van mening dat niet hij belegerd werd, maar dat zijn aanwezigheid in Tripoli er juist voor zorgde dat publicitair gezien Syrië en de muiters in de tang zaten. Evenals in 1982 in Beiroet leek hij ook nu in Tripoli het leven van de lokale bevolking en Palestijnse vluchtelingen ondergeschikt te willen maken aan zijn propagandistische doeleinden.

lokaal samenwerkingsverband van islamitische fundamentalisten. Deze band was een nieuwe provocatie aan het adres van de heersers in Damascus omdat de IUM sterk anti-Syrisch is en steun verleent aan de Moslem-Broederschap in Syrië. Zoals bekend hebben de Moslembroeders zich de afgelopen jaren bloedig verzet tegen het seculiere karakter van de politiek van de regering in Damascus en tegen de Sovjet-presentie in Syrië.

Medio oktober werd onder in Tripoli woonachtige leden van de CP-Libanon een bloedbad aangericht. De betrokkenheid van de IUM stond als een paal boven water. Zowel de Syrische machthebbers en Libanese communisten zelf als vele Palestijnse extremisten (zoals de Al Fatah-dissidenten en Al Sai en radicalen (zoals PNC-voorzitter en de leiders van het PFLP en het DFLP) betichtten evenwel niet alleen de IUM, maar wezen ook beschuldigend naar en zijn aanhangers, die zij op z'n minst medeplichtigheid verweten. De PLO-voorzitter reageerde woedend op deze aantijging en verklaarde dat er sprake was van een door "zionisten, imperialisten en hun agenten" gevoerde hysterische campagne om de volgende hem "hechte" relaties tussen de PLO en de CP-Libanon te schaden. ging zo wel voorbij aan het feit dat die CP meer op de lijn van en zit dan op die van hemzelf.

PFLP en DFLP presenteren hervormingsplan

Op 17 oktober bracht Radio Damascus de tekst van een door het gezamenlijk commando van het PFLP en het DFLP gepresenteerd plan tot hervorming van de PLO en haar beleid. Het voorstel behelsde niet alleen een zekere instemming met de Syrische visie op de door de PLO te volgen koers, maar ook een duidelijke afwijzing van het optreden van sedert de Israëliëse invasie in Libanon. Onomwonden werd gesteld dat er binnen de overkoepelende Palestijnse bevrijdingsorganisatie niet voldoende oog was voor de PLO als onderdeel van de "Arabische nationale bevrijdingsbeweging". Men eiste vervolgens niet alleen ingrijpende hervormingen en de invoering van een werkelijk collectief leiderschap binnen de PLO, maar ook garanties tegen zogeheten kuiperijen die de alliantie met de USSR, de andere socialistische landen en alle nationale verzetsbewegingen ter wereld op het spel zetten. Voorts stonden PFLP en DFLP erop dat de relaties met Syrië zouden worden geconsolideerd en uitgebouwd op basis van "gezamenlijke verbondenheid met de nationale en pan-Arabische zaak" en op grond van confrontatie met "de zionistische vijand en de imperiali

tisch-zionistisch-reactionaire plannen voor de regio". Tenslotte herhaalden beide verzetsbewegingen dat andere Palestijnse groeperingen zich bij hun samenwerkingsverband konden aansluiten.

Het PLF en de orthodoxe, op Moskou georiënteerde CP-Palestina reageerden in zoverre positief op de oproep dat zij zich nauw aansloten bij de politieke opstelling van het PFLP en het DFLP. Voorzover bekend hebben zij zich evenwel (nog) niet formeel aangesloten bij het gezamenlijk commando.

Felle gevechten

Op 3 november kwamen de Palestijnse vluchtelingenkampen bij Tripoli onder zwaar artillerie-vuur van de muiters te liggen. stuurde een noodkreet naar de Arabische en islamitische staten evenals naar de leden van de NGL-beweging. Het PFLP, het DFLP, het PLF en de CP-Palestina gaven in Damascus een verklaring uit waarin zij de massaslachting veroordeelden en opriepen deze te beëindigen. Deze veroordeling was opmerkelijk omdat zij de indruk wekte alle verantwoordelijkheid op de schouders van de muiters te leggen. In een enkele dagen later gepubliceerd interview met PFLP-leider krabbelde deze in zoverre een beetje terug, dat hij de schuld voor het oplaaien van de gevechten weliswaar bij de rebellen legde, maar ook de PLO-voorzitter enigszins verantwoordelijk stelde wegens eerder door hem begane wandaden. Het in de Saoedische hoofdstad Riyadh verschijnende blad 'Al-Jazirah' gaf in een commentaar de schuld aan het internationale communisme, dat via zijn agenten had gezorgd voor de breuk binnen Al Fatah en de inter-Palestijnse strijd die daarop volgde.

De felle gevechten luwden even nadat op 6 november het kamp Nahr al-Bare in handen van de muiters c.s. was gevallen. Enkele dagen later namen de gevechtshandelingen weer in hevigheid toe, totdat op 16 november ook het Baddawi-kamp was gevallen.

----- niet anti-zionistisch genoeg? -----

Inmiddels begonnen de rebellen een tot dusver nog niet belicht punt van kritiek op de PLO-voorzitter naar voren te schuiven.

Zoals bekend bestonden er reeds enige tijd contacten tussen bepaalde gematigde kringen binnen Al Fatah - onder wie niet alleen wijlen

maar ook de huidige PLO-vertegenwoordiger in Den Haag,

- en de Israëliische 'Raad voor een Israëliisch-Palestijnse Vrede' van mensen als en . Weliswaar zijn en

voorzitter van een naast elkaar bestaan van een Palestijnse en een Israëliëse staat, maar zij hebben er ook nimmer een geheim van gemaakt zichzelf te beschouwen als zionisten, zij het van een links-progressieve signatuur. En volgens PNC-resoluties is het verboden contact te onderhouden met Israëli's die zich niet van het zionisme hebben gedistantieerd.

Welnu, medio januari 1983 hadden en *) in Tunis openlijk een ontmoeting met en . De extreme Palestijnse groeperingen en lieden als , de latere leider van de Al Fatah-rebellen, reageerden furieus, terwijl de radicalen weliswaar niet gelukkig leken te zijn maar zich toch meer op de vlakte hielden. De 16e zitting van de PNC die in februari 1983 te Algiers werd gehouden handhaafde de eerdere bepalingen, die contacten met zionisten verbieden. Desondanks ontmoette begin september in Genève en opnieuw, alhoewel voordat hij vanuit Israël naar Zwitserland afreisde nog eens had benadrukt dat hij zichzelf als een zionist zag. De voorspelbare woede van de Palestijnse extremisten bleef ook nu niet uit.

Op 10 november zond de Syrische staatstelevisie een ronde tafeldiscussie tussen leiders van de Al Fatah-dissidenten uit. Dezen lieten zich bij die gelegenheid ontvallen het maar vreemd te vinden dat, terwijl de toenmalige Sovjetleider een comité ter bestrijding van het zionisme liet oprichten en de VN het zionisme brandmerkte als een vorm van racisme, blijkbaar was gaan filosoferen over het bestaan van twee soorten zionisme. Niet minder vreemd vonden zij het dat de PLO-voorzitter wel wilde praten met zionisten, maar iedere dialoog met zijn Palestijnse tegenstanders uit de weg ging.

----- vertrekt uit Tripoli

In de tweede helft van november vond er in Damascus intensief diplomatief overleg plaats om een staakt-het-vuren rond Tripoli te bewerkstelligen evenals een veilige aftocht van en de zijnen uit Libanon. Als bemiddelende instanties traden Saoedi-Arabië en een delegatie van de

*) (alias) is niet alleen PLO/EC-lid en lid CC/Fatah, maar interessant genoeg ook voorzitter van de Palestijns-Sovjetrussische Vriendschapsvereniging.

NGL-beweging op. Op 25 november resulteerde dit beraad, waarbij
werd vertegenwoordigd door (lid CC-Fatah),
in een akkoord tussen Syrië en Saoedi-Arabië, dat onder andere
voorzag in de instelling van een wapenstilstand, het vertrek van alle
Palestijnse strijdkrachten uit Tripoli en omstreken en het begin van
onderhandelingen over een politieke regeling van de inter-Palestijnse
conflicten gericht op het behoud van de Palestijnse nationale eenheid.
Opmerkelijk was dat het PFLP, het DFLP en de CP-Palestina weliswaar
het staakt-het-vuren toejuichten, maar een evacuatie van welke
Palestijnse strijdkrachten dan ook vervolgens radicaal afwezen omdat
een dergelijk vertrek alleen maar afbreuk zou doen aan de mogelijkheid
om daadwerkelijk aan de militaire optie vast te houden. De rebellen
c.s. namen een soortgelijk standpunt in.

Uiteindelijk vertrokken , en *) met hun
aanhangers op 20 december aan boord van een aantal schepen uit
Tripoli : naar Noord-Jemen en en richting
Noord-Afrika.

In vraaggesprekken die hij in de loop van december gaf, maakte de PLO-
voorzitter duidelijk dat hij hoopte op korte termijn zelf de dialoog
met de Jordaanse vorst te kunnen hervatten. Koning gaf zelf
interessant genoeg in een rede voor het Europese parlement medio
december als zijn mening dat de nationale rechten van het Palestijnse
volk het beste verwezenlijkt zouden kunnen worden in een federatie
met Jordanië. Bij die gelegenheid riep de monarch de Westeuropese
landen op om Washington te doordringen van de noodzaak van Sovjetdeelname
aan het vredesproces in het Midden-Oosten. Deze opmerking was daarom
van betekenis omdat het plan- juist had beoogd de USSR buiten de
onderhandelingen te houden.

*) (alias) is lid CC/Fatah en
hoofd van de inlichtingendienst van Al Fatah.